

ЕКОНОМІКА С.-Г. ВИРОБНИЦТВА

УДК 635.623.003.13 (292.485) (1-14)

Л.В. ГОЙСЮК, асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет

E-mail: gojsyuk@gambler.ru

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ КАБАЧКА КУЩОВОГО В УМОВАХ ПІВДЕННОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ ЗАХІДНОГО

Розглянуто питання урожайності кабачка кущового сорту Чаклун та гібридів Мостра F1 і Сангрум F1 залежно від строку сівби в умовах південної частини Лісостепу західного. Проведено економічну оцінку вирощування кабачка кущового. Найбільший показник ефективності вирощування кабачка кущового забезпечив сорт Чаклун при рівні рентабельності – 142,19 %. Такий показник було отримано при сівбі сорту в другу декаду квітня.

Ключові слова: кабачок кущовий, урожайність, рівень рентабельності, сорт, гібрид.

Вступ. Галузь овочівництва серед інших продуктових секторів у гарантуванні продовольчої безпеки населення України займає одне з провідних місць, адже науково рекомендована норма споживання овочів серед таких основних продуктів харчування, як м'ясо і молоко, забезпечується краще й становить близько 80 % від необхідного нормативного показника. В середньому громадянин України нині споживає на 26,7 кг овочів більше, порівняно з 1990 р. (відповідно 129,2 проти 102,5 кг). Україна виробляє майже 7,3 млн. т, а в окремі роки (2006) – понад 8 млн. т овочів [4].

Овочева продукція є не тільки джерелом надходження в організм людини вітамінів і мікроелементів, це ще й лікувально-дієтична продукція [1].

Кабачок є поживним продуктом мінімальної калорійності, але максимальної біологічної цінності. В їжу використовують плоди технічної стиглості довжиною 25-30, товщиною 8-10 см. Зеленці їхні багаті вуглеводами, вітамінами і мінеральними солями, є цінним джерелом міді, заліза, кальцію [3]. Для підвищення урожайності кабачка кущового важливим елементом є дослідження сучасних сортів та гібридів, які одночасно сприяли б підвищенню економічної ефективності виробництва. Витрати на вирощування гібридів кабачка кущового набагато вищі за витрати при вирощуванні сорту. Причиною цього є вартість насіння, тому вирішенням проблеми є дослідження сучасних вітчизняних сортів, які за урожайністю, товарністю та біохімічними показниками продукції, порівняно з гібридами майже не відрізняються.

Аналіз останніх публікацій. Кабачок являється скоростиглою овочевою культурою, на який завжди є попит у великих містах. За результатами досліджень А. Шатковського [5] встановлено, що реалізація раннього кабачка в червні місяці, за рівнем урожайності в 50 т/га, забезпечує чистий прибуток з 1 га 30-40 тис. грн., а рівень рентабельності виробництва – від 120 до 180 %.

Метою досліджень було вивчення строків сівби, сучасних сорту та гібридів кабачка кущового, встановлення їхньої урожайності та найбільшої економічної ефективності вирощування.

Матеріали та методика досліджень. Для досліду використали гібриди кабачка кущового голландської та французької селекції (Сангрум F1 – Nunhems, Мостра F1 – Tezier) і порівнювали їх з сортом вітчизняної селекції (Чаклун – Інститут овочівництва і баштанництва НААНУ). Дослідження проводили шляхом закладання польового досліду відповідно до загальноприйнятої методики [2]. Сівбу проводили в першу, другу, третю декаду квітня та першу, другу, третю декаду травня. Схема розміщення рослин становила 70x70 см.

Економічний аналіз вирощування кабачка кущового визначали розрахунковим методом з використанням технологічної карти за цінами, які склалися на 2011 р.

Результати досліджень. За результатами трирічних досліджень встановлено (табл. 1), що найбільша урожайність сорту та гібридів кабачка кущового була відмічена при ранніх строках сівби, тобто при сівбі в першу, другу та третю декади квітня. Максимальна урожайність кабачка кущового була відмічена у гібриду Сангрум F1 при сівбі його в третю декаду квітня і складала 123,38 т/га, що на 51,93 т/га більше за контроль (сорт Чаклун при сівбі в першу декаду травня). Затрати на вирощування (35386,31 грн./га) та умовно чистий прибуток (38641,69 грн./га) при цьому були більші на 15916,84 грн./га і 15241,16 грн./га за контрольний варіант.

Таблиця 1

Економічна ефективність вирощування кабачка кущового відповідно до сорту (гібриду) та строку сівби, середнє за 2009-2011 рр.

Сорт (гібрид) (фактор А)	Урожайність, т/га	Вартість продукції, грн.	Затрати на вирощування, грн./га	Умовно чистий прибуток, грн./га	Рівень рентабельності, %
Перша декада квітня (строк сівби - фактор В)					
Чаклун	101,06	60636	25284,39	35351,61	139,82
Мостра F1	81,12	48672	27038,48	21633,52	80,01
Сангрум F1	96,61	57966	30098,30	27867,70	92,59
Друга декада квітня					
Чаклун	106,00	63600	26260,66	37339,34	142,19
Мостра F1	95,91	57546	29960,02	27585,98	92,08
Сангрум F1	108,10	64860	32367,97	32492,03	100,38
Третя декада квітня					
Чаклун	99,38	59628	24952,98	34675,02	138,96
Мостра F1	104,84	62904	31724,00	31180,00	98,29
Сангрум F1	123,38	74028	35386,31	38641,69	109,20
Перша декада травня (st)					
Чаклун (st)	71,45	42870	19469,47	23400,53	120,19
Мостра F1	71,26	42756	25088,87	17667,13	70,42
Сангрум F1	87,65	52590	28328,38	24261,62	85,64
Друга декада травня					
Чаклун	39,08	23448	13041,62	10406,38	79,79
Мостра F1	64,37	38622	23729,77	14892,23	62,76
Сангрум F1	76,70	46020	26165,37	19854,63	75,88
Третя декада травня					
Чаклун	27,90	16740	10833,19	5906,81	54,53
Мостра F1	42,77	25662	19463,01	6198,99	31,85
Сангрум F1	50,95	30570	21078,84	9491,16	45,03
НІР _{0,95} , т/га А – 1,50; В – 2,12; АВ – 3,67					

Проте, рівень рентабельності при сівбі в третю декаду квітня гібриду Сангрум F1 становив лише 109,20 %, що на 10,99 % менше за контроль. Причиною цього була висока ціна насіння вказаного гібриду, що в результаті підвищило загальні витрати на вирощування. Максимальний рівень рентабельності – 142,19 % було отримано у сорту Чаклун при сівбі його в другу декаду квітня.

Пізні строки сівби кабачка кушового (друга і третя декади травня) характеризувалися меншою урожайністю. Цьому сприяло зниження кількості температур впродовж вегетаційного періоду. Так, найменша урожайність була встановлена у сорту Чаклун при сівбі його в третій декаді травня і складала 27,90 т/га, що на 43,55 т/га менше за контроль. Затрати на вирощування та умовно чистий прибуток зменшилися при цьому на 8636,28 грн./га і 17493,72 грн./га порівняно з контролем. Рівень рентабельності (54,53 %) на 65,66 % був менший за контрольний варіант. Проте, найменший рівень рентабельності – 31,85 % виявлено у гібриду Мостра F1 при сівбі його в третій декаді травня.

Висновки. Таким чином, за результатами досліджень встановлено, що в умовах південної частини Лісостепу західного найбільш урожайним (123,38 т/га) було встановлено гібрид Сангрум F1 при сівбі його в третю декаду квітня, а найвищий рівень рентабельності – 142,19 % спостерігали у сорту Чаклун при сівбі його в другій декаді квітня.

Список використаних літературних джерел

1. Кучеренко Т. Ринок овочів і баштанних культур в Україні: поточна кон'юнктура і прогноз / Т. Кучеренко // Пропозиція. – 2009. – №1. – С. 52-55.
2. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / за ред. Г. Л. Бондаренка, К. І. Яковенка. – [3-є вид.]. – Х.: Основа, 2001. – 369 с.
3. Овочівництво відкритого ґрунту: [навчальний посібник] / [Грекова Н. В., Лазарева О. М., Любич О. А. і ін.]; за ред. В. І. Шемавн'ова. – Дніпропетровськ: ДДАУ, 2010. – 470 с.
4. Рудь В. П. Ринок овочів та продовольча безпека України / В. П. Рудь // Економіка АПК. – 2010. – № 6. – С. 55-57.
5. Шатковский А. Технологические аспекты выращивания кабачка на капельном орошении / А. Шатковский // Овощеводство. – 2009. – № 4. – С. 58-61.

Аннотація.

Гойсюк Л.В

Економическая эффективность выращивания кабачка кустового в условиях южной части Лесостепи западной.

Рассмотрен вопрос урожайности кабачка кустового сорта Чаклун и гибридов Мостра F1 и Сангрум F1 в зависимости от срока посева в условиях южной части Лесостепи западной. Проведена экономическая оценка выращивания кабачка кустового. Наибольший показатель эффективности выращивания кабачка кустового обеспечил сорт Чаклун при уровне рентабельности – 142,19 %. Такой показатель был получен при посеве сорта во вторую декаду апреля.

Ключевые слова: кабачок кустовой, урожайность, уровень рентабельности, сорт, гибрид.

Annotation.

Hoysyuk L. W.

Economic efficiency of growing of vegetable marrow of bush in the conditions of south part Forest-Steppe western.

The question of the productivity of vegetable marrow of bush sort is considered Chaklun and hybrids of Mostra F1 and Sungrum F1 depending on the term of sowing in the conditions of south part of Forest-Steppe western. The economic evaluation of growing of vegetable marrow a bush is conducted. The most increased parameters of efficiency of growing of vegetable marrow a bush provided a sort Chaklun at the level of profitability – 142,19 %. Such parameters was got at sowing of sort in the second ten-day period of April.

Key words: vegetable marrow, productivity, level of profitability, sort, hybrid